

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

MEDDELELSER

fra

den private Realskole i Aarhus

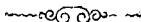
(Nr. 8)

1880

af

P. B. Fenger,

Cand. theol. Skolebestyrer.

Aarhus.

Trykt hos Brødr. Backhausen.

1880.

Kunsthistorie som Bifag i Skolerne.

(af P. B. Fenger).

Skolens Formaal er jo at udvikle alle Barnets Evner, dels i legemlig Henseende gennem Gymnastikken, hvis fulde Betydning endnu ikke almindelig anerkjendes, og dels og fornemmelig i aandelig Henseende gennem Skolens øvrige Discipliner. Formaalet er som Følge heraf ikke alene Opnaaelsen af den Kundskabsmængde, der er nødvendig for det praktiske Liv, men ved Siden deraf en Udvikling af Personligheden. Det er jo ganske vist, at det Resultat, Barnet faar af Skolens Bestræbelser, og det, Skolen gennem Examinerne kan forvisse sig om, at Barnet har modtaget, er: Fasthed og Tydelighed i Haandskrift, Færdighed i at udtrykke sig mundtlig og skriftlig i sit Modersmaal, i det mindste et Grundlag i det samme for flere eller færre fremmede Sprogs Vedkommende, Færdighed i at behandle Talstørrelser baade theoretisk og praktisk, Kundskab om Naturen, om Landenes Udseende og Beliggenhed, om Dyre- og Plante-Verdenens Udseende og Liv, om Naturkræfterne og Naturlovene og endelig om Menneskelivet, som det har rørt sig og rører sig hos vort eget og hos andre Folk; men disse Kundskaber skulde dog kun være Midler til derigjennem at udvikle Aanden, at skærpe Forstanden og Dømmekraften, at udvikle og lede Fantasien og Følelsen og styrke Villien, idet Undervisningen i Grammatik, Mathematik og Regning skulde udvikle Forstanden, Undervisningen i Natur-

kundskab, Historie og Religion*) Fantasi- og Følelses-Livet og den stadige Øvelse, det vedholdende Arbejde, den nødvendige Tvang Villien.

Man skulde da synes, at der her ikke tiltrænges mere, og at naar Undervisningen bliver drevet med Kraft og Dygtighed, maa Maalet naas i begge Henseender, baade Opnaaelsen af de nødvendige Færdigheder og Udviklingen af de almen menneskelige Evner. Og dog er der en Mangel, dog er der en Side af det menneskelige, der er stedmoderlig behandlet i de fleste Skoler, til Trods for, at den dog har sin bestemte Betydning for Livet, det er Udviklingen af Smagen.

Det kan jo ikke nægtes, at det lyder forunderligt, naar man hører, at det, for ikke at tale om Pigeskoler, hvor der jo ikke tages Examinier, der have retsgyldig Virkning, er muligt ikke alene at tage en Real-Afgangsexamen, men endogsaa Studentereksamen uden at have Spor af Kundskab til Oldtidens og Middelalderens Bygningskunst og Kunsthaandværk og uden at kjende synderlig mere til Maler- og Billedhugger-Kunsten end, at der har været Mænd, der hed Fidias, Appelles, Rafael og Michel Angelo, Rubens og van Dyk, Canova og Bertel Thorvaldsen; dette er saa meget mere besynderligt, som det jo fordres af en Student og af en ung Pige, der vil kaldes dannet, at de skulle have Øje for Kunst og kunne tale med derom, at de ikke alene skulle have Interesse for Musæer og Kunst-Udstillinger, men at de ogsaa skulle have en selvstændig Mening derom, og at de senere i Livet skulle kunne indrette et Hjem, der ikke alene tilfredsstiller Hyggens, men ogsaa Smagens Fordringer. Men hvorledes skulde de kunne fyldestgjøre disse For-

*) Paa given Foranledning skal jeg ikke unnlade at udtale, at jeg, som det ogsaa vil fremgaa af mine tidligere Udtalelser i Skoleprogrammerne for 1876 „om Religions Undervisningen“ og for 1878 „Tale ved Skolens Indvielse“, i den Strid, som opstod i Kjøbenhavn i Foraaret og fremkaldtes ved Skolebestyrer Helms Udtalelser i sit Skoleprogram, stiller mig fuldstændig paa Hr. Helms Side.

dringer, naar Smagen ikke allerede gennem Skolen er bleven udviklet?

Vi undre os lidt over at se, hvor smagløse Folk kunne være, og hvor ligegyldige Folk, selv paa Steder, hvor man ikke skulde vente det, ere ligeoverfor Kunsten og Kunstens Fordringer; men er denne Forundring egentlig begrundet? Er det egentlig, som det ofte siges, saa mærkeligt, at de fleste møde paa Udstillingen mere for at se paa hinanden end paa det Udstillede? Er det egentligt saa mærkeligt, at Folk, naar de have vundet Ret til at vælge, hellere tage et mindre godt Maleri, naar det kun er stort og har en pæn Ramme, end et mindre, men i ydre Udstyrelse mere beskedent? Og er det saa mærkeligt at se Folk anvende betydelige Summer paa at faa en Bygning til at se storartet og pralende ud, medens de smukke Former, og det, at Bygningen ser ud til at være, hvad den er bestemt til at være, forsømmes, saa at man ser Villaer, der mere ligne Kirker eller Fængsler end hyggelige Boliger for Mennesker. Er det saa forunderligt, at man ogsaa ligeoverfor Meubler og Husgeraad, lægger mere Vægt paa det pralende end paa det smukke, og at der overhovedet er saa meget af det, der med èt Ord kan karakteriseres som — Smagløshed.

Nej denne Forundring er ikke begrundet, og saalænge der ikke allerede gennem Skolen gjøres noget i denne Henseende, saa længe Smagen ikke uddannes og Øjet ikke vænnes til at se Kunstens Fordringer, er det uberegtiget at ville bebrejde Folk Mangel paa Smag.

Vil man da nu spørge, hvorledes Skolen kan bidrage til Smagens Udvikling, vil jeg dertil svare, at man her kan gaa en dobbelt Vej, idet man enten kan indrette et helt nyt Skolefag med dette som Formaal, eller drage det ind under de andre Discipliner og der anvende nogen Tid derpaa. Vil man have et særligt Fag, vilde det vel være heldigst at slaa det sammen med et saa nær beslægtet Fag som Literaturhistorien. Mærkeligt er det, at der ikke ved enhver afsluttende Examen fordres godtgjort Kund-

skab i Modersmaalets Skjønliteratur, men selv om dette ikke gjøres, kan man dog nok gaa ud fra, at der i de forskjellige Skoler anvendes en Del Tid derpaa, som jo saa maatte forøges. For at spare den kjedelige Dikteren, hvorved megen Tid spildes, vilde det unægtig være det heldigste, om man havde en kortfattet dertil afpasset Lærebog, da man for at støtte Hukommelsen maa have i det mindste nogle Hovedpunkter, som Eleverne paa egen Haand kunne repetere. En saadan Lærebog kunde da som første Del indeholde den danske Literaturhistorie, med særligt Hensyn til Skjønliteraturen, og som anden Del Kunsthistorien, der da maatte omfatte baade Bygningskunsten, Malerkunsten og Billedhuggerkunsten, idet der navnlig dvæledes ved Udviklingen i Grækenland, i Italien ved Middelalderens Slutning og i den nyere Tid; maaske kunde hertil saa slutte sig et Tillæg om Kunsthaandværket. For Anskuelighedens Skyld maatte Bogen helst være forsynet med Billeder, eller man maatte ved Siden af den have en dertil afpasset Række Fotografier til Fremvisning, hvad der vilde være endnu bedre; dette Fag vilde da kunne gennemgaaes med 1 à 2 ugentlige Timer i 2 à 3 Aar.

Den Indvending ligger imidlertid nær, at der virkelig i vore Skoler ikke er Mangel paa Fag, at flere Fag fordre flere Timer og mere Arbejde for Eleverne, der allerede have temmelig meget at bestille, navnlig i de Aar, da Legemet udvikler sig stærkt. Skjønt det rigtig nok er min Mening, at disse 1 à 2 Timer ugentlig uden Skade kunde tages fra andre Fag, kan man dog ogsaa hjælpe sig paa anden Maade, idet man kan anvende noget af den Tid, der er sat til andre Fag, dertil. Her ligger det da nærmest at tænke paa Dansk og Historie, og da igjen at dele lige mellem dem, saa at Literaturhistorien, som det vel ogsaa gjøres de fleste Steder, tages ind under Dansk, medens Kunsthistorien lagdes til Historien. I de fleste Skoler anvendes der 3 à 4 Timer ugentlig paa dette sidste Fag, hvad der vel er tilstrækkeligt, men,

da Faget omfatter baade Danmarks- og Verdenshistorien, heller ikke for meget, saa fra Timetallet er intet at tage. Men Overhøringen af det daglig foresatte Pensum kan, som jeg af egen personlig Erfaring vød, umulig optage hele Tiden, uden maaske lige før Examinerne, hvor der lægges an paa i kort Tid at gaa det hele Fag igjennem. Den tilovers blevene Tid anvender jeg, og saaledes gøres det vel de fleste Steder, til Tilfortælling, og der er da intet til Hinder for, at en Del af Tiden kunde anvendes paa Kunshistorie.

Her vilde det jo rigtignok igjen lette betydeligt, naar man havde noget mere at støtte sig til i de historiske Lærebøger. Vi ere jo her til Lands endnu ikke komne ud over, at Lærebøgerne i en uforholdsmæssig Grad giver sig af med Krigshistorien, og at Folkenes indre Udviklingshistorie indtager en særdeles beskeden Plads i dem. At dette er uheldigt og misforstaaet synes at indlyse deraf, at den indre Udviklingshistorie ikke alene, naar den fremstilles paa rette Maade, er den interessanteste, men ogsaa den lærerigste og mest dannende. Det kan dog, for blot at tage et Exempel af de mange, der let vil frembyde sig for enhver, som flygtig vil løbe en historiske Lærebog igjennem, ikke nægtes, at den saakaldte peloponnesiske Krig er grumme lidt lærerig og af grumme ringe Interesse, en Borgerkrig, der føres med ringe Magt mod ringe Magt, og som har sit Udspring af lav Misundelse og gjensidig Skinsyge, og det kan vist heller ikke nægtes, at det aandelige Liv, der netop paa den Tid rører sig saa stærkt i Athen, ikke alene paa Filosofiens og Literaturens Omraade, men ogsaa paa Kunstens, og som under Perikles og Fidias Ledelse skaber sig et saa storartet Udtryk som Udsmykningen af Akropolis, er ganske anderledes interessant og lærerigt, og dog bruge vore Lærebøger 4 Linier til at fremstille det sidste, naar de bruge 4 Sider til det første. Hvis de ærede Forfattere af de historiske Lærebøger her vilde bryde med den gamle Tradition og ikke alene i Oldtidens, men ogsaa i Middelalderens og den nyere Tids Historie vilde

lufte lidt ud i Krigshistorien og tage lidt mere med af den indre ogsaa af Kunstens Historie, vilde det ogsaa være meget let for Lærerne ved Tilfortælling at udvide Elevernes Kundskaber i denne Henseende saa meget, at derigjennem Smagen kunde uddannes.

Ved en Realskole som den af mig bestyrede findes der jo altid den Vanskelighed, at Eleverne i en tidlig Alder, som oftest kort efter Confirmationen, afslutte Skoleundervisningen, og det er jo egentlig først i Tiden mellem det 14de og 18de Aar, at Aanden er særlig modtagelig for Indtryk af omtalte Art, og hvor man derfor kan gjøre sig bedst Haab om at kunne indvirke paa og uddanne Smagen. Imidlertid kan der ogsaa her gjøres en Del, og i de sidste Aar har jeg selv gjort Forsøg i denne Retning. Gjennemgaaende kan jeg sige, at de Timer, der ere anvendte herpaa ikke alene ere fulgte med stor Interesse, men at de ogsaa, saa vidt man derom kan have en Mening, have givet et godt Udbytte. Det skulde glæde mig meget, om ogsaa andre Skoler vilde gjøre Forsøg i denne Retning, idet det er min Overbevisning, at der herved vilde gjøres et virkeligt Fremskridt paa Undervisningens Omraade.

Skoleefterretninger.

Til Afgangsexamen forrige Sommer indstilledes følgende Elever, der alle bestode. Johannes Weyhe med Udmærkelse:

1. Niels Borch, Søn af Fuldmægtig Borch, Aarhus.
2. Hans Peter Hansen, Søn af Fabrikant Hansen, Kragelund Teglværk.
3. Hans Frederik Søchting, Søn af Partikulier Søchting, Aarhus.
4. Johannes Carl Ludvig Weyhe, Søn af Oversergent Weyhe, Aarhus.

Skriftlig Examen afholdtes den 28de og 30te Juni, og den 1ste og 2den Juli under Tilsyn af Lærer Sørensen.

Mundtlig Examen afholdtes den 4de og 5te Juli. Som Censorer mødte Professor Simesen, som udsendt fra Ministeriet, og Stiftsprovst Sørensen paa Skoledi-

rektionens Vegne. Endvidere deltog foruden Skolens Lærere, Overlærer Olsen (Geografi), Adjunkt Lohse (Tysk), Grosserer Bech (Dansk), Forretningsfører Speyer (Historie), Fabrikant Leth (Naturhistorie) og Overretssagfører Schwenn (Mathematik og Regning) i Bedømmelsen.

De enkelte Karakterer ses af følgende Liste:

EXAMENSLISTE.

	Dansk.	Dansk Stil.	Tysk.	Historie.	Geografi.	Naturhistorie:	Arithmetik og Regning.	Geometri.	Skrivning og Tegning.	Points.
1. N. Borch.....	mg.	mg. ÷	mg. ÷	mg. +	ug. ÷	ug.	mg. ÷	g.	mg.	61
2. H. P. Hansen	mg. +	mg. ÷	mg.	g. +	g.	ug. ÷	mg. ÷	g. ÷	mg. +	56 $\frac{1}{2}$
3. F. Søbting	ug. ÷	mg. ÷	g. +	mg.	ug.	ug. ÷	tg. +	g. +	ug. ÷	58
4. J. Weyhe	ug. ÷	mg.	mg. +	ug. ÷	ug. ÷	ug.	ug. ÷	mg.	ug.	68

Til at bestaa udfordres 25 Points, til at bestaa med Udmærkelse 68.

De skriftlige Opgaver vare :

Dansk Stil.

- 1) Valdemar Sejers Sønner. 2) Et Skibbrud.

Regneopgave I.

- a) En Brændehandler køber 56 Favne Bøgebrænde og 84 Tønder Kul. Brændet køber han til $23\frac{1}{4}$ Kr. pr. Favn, og sælger det med $8\frac{1}{3}$ pCt Fortjeneste. Paa de indkøbte Kul taber han derimod 5 pCt. For begge Dele faar han tilsammen $1669\frac{17}{20}$ Kr. Hvad har en Tønde Kul kostet i Indkjøb?
- b) Beregn Størrelsen:

$$\sqrt[7]{\frac{(0,945)^3 + \sqrt[4]{6,00437}}{(0,0067345)^6}}$$

- c) Et udboret Pumpetræ af Fyr er 22 Fod langt; dets ydre Omkreds er $3\frac{39}{42}$ Fod, og Tykkelsen af dets Væg overalt $4\frac{1}{2}$ Tomme, Hvor meget vejer det, da dets Vægtfylde er 0,5?
(1 Kubikfod Vand vejer 62 \mathcal{G}).

Regneopgave II.

- a) A og B eje hver en Kapital paa 12000 Kr., A sætter sin paa Rente og Rentes Rente til 5 pCt. p. A., medens B. anbringer sin i et Handelsforetagende, der det første Aar giver en Gevinst af 10 pCt.; den derved indvundne Kapital bliver staaende i Handelen. Det andet Aar lider han et Tab af 5 pCt.; men da han dog ved det tredie Aars Slutning ejer $529\frac{1}{2}$ Kr. mere end A, saa spørges: 1, hvor mange pCt. vandtes det 3die Aar? og 2, hvor stor var Gevinsten?
- b) A og B skiftes til at tærskes 75 Tønder Byg og 94 Tønder Havre saaledes, at de Dage, A tærsker Byg, tærsker B Havre og omvendt. Naar A daglig kan aftærskes $1\frac{7}{8}$ Td. Byg eller $2\frac{1}{3}$ Td. Havre, B daglig $1\frac{2}{3}$ Td. Byg eller $2\frac{1}{6}$ Td. Havre, hvor mange Dage tærsker da hver af dem paa hver Kornsort?

Lærefagenes Fordeling ses af nedenstaaende Liste:

Fagene.	2. Kl.	3. Kl.	4. Kl.	5. Kl.	6. Kl.	7. Kl.	8. Kl.
Dansk.....	9	5	6	6	4	3	3
Tysk.....	"	3	2	3	3	3	4
Engelsk ..	"	"	2	3	3	3	3
Fransk	"	"	"	2	2	2	"
Religion	2	2	2	2	2	2	"
Historie	2	2	2	2	3	3	4
Geografi.....	2	2	2	2	2	2	3
Naturhistorie.....	"	2	2	2	2	3	3
Fysik	"	"	"	"	"	1	1
Mathematik.....	"	"	"	2	4	5	6
Regning	6	6	6	4	3	3	3
Skrivning.....	3	3	2	2	2	2	1
Tegning	2	2	2	2	2	1	2
Sang	1	1	1	1	1	1	"
Gymnastik.....	3	3	3	3	2	2	2
Tilsammen...	30	31	32	34	35	36	35

I de forskjellige Fag er i de enkelte Klasser gennemgaaet følgende:

1ste Klasse.

Undervisningen her er forberedende og Hovedopgaven at bringe Eleverne til at læse rent, hvorfor den meste Tid anvendes til Læseøvelser; Eleverne øves i Stavning først i Bogen senere udenad. Af Bøger er brugt Fru Heyns ABC. og Agerskov, Nørregaard og Strøms danske Læsebog 1ste Afdeling. Jævnside Læsningen gaar Øvelser i Skrivning først paa Tavlen senere i Skrivebog.

Nogle Timer ugentlig ere anvendte til Indøvelse af Smaa-sange, Fortælling af Bibel- og Fædrelandshistorie og til Øvelse i Gjenfortælling. I Regning arbejdes der med den lille Tabel og tilsvarende Øvelser i Hoved- og Tavleregning. En Del Vers ere lærte udenad.

2den Klasse.

Dansk. Der er lagt megen Vægt paa Indenadslæsning, hvortil benyttes Agerskov, Nørregaard og Strøms danske Læsebog 2den Del. Eleverne ere øvede i Stavning og Gjenfortælling og af Formlæren ere de vigtigste Ordklasser gennemgaaede uden Bog. En Del Vers ere lærte, og der er skrevet 3 Stile ugentlig paa Skolen (Afskrift efter Bogen). — *Religion.* Det gamle Testamente til det babyloniske Fangenskab er lært efter Balslevs Bibelhistorie, de 10 Bud, de 3 Troesartikler og Fadervor efter Luthers Katekismus. En Del Salmer efter Morgensangene. — *Historie.* Forfra til Valdemar Sejers Død efter Handests Danmarkshistorie. — *Geografi.* Danmark, Norge og Sverige og Rusland efter Erslevs Geografi Nr. 4. — *Regning.* De 4 Regningsarter med ubenævnte Tal; de flinkere Elever have tillige gennemgaaet Addition og Subtraktion med benævnte efter Hansens Regnebog. To Timer ugentlig Hovedregning.

3die Klasse.

Dansk. Agerskov, Strøm og Nørregaard Dansk Læsebog 3die Del er gennemgaaet, det vigtigste af Formlæren efter N. Andersens danske Sproglære 3. Der skrives 2 Stile paa Skolen (Diktat) og en Hjemmestil (Gjenfortælling) om Ugen. — *Religion.* Det gamle Testamente efter Balslevs Bibelhistorie, Luthers lille Katekismus. En Del Salmer ere lærte. — *Historie.* Forfra til Christian den 3die efter Handests Danmarkshistorie; meget er tilfortalt. — *Geografi.* Mellemeuropa og de sydevropæiske Halvøer efter Erslevs Geografi Nr. 4. — *Naturhistorie.* Pattedyrene og Fuglene efter Feddersens

„Naturens Bog“. — *Tysk.* Toepfers Lærebog forfra til § 65 med tilsvarende Grammatik. — *Regning.* Sidste Halvdel af Chr. Hansens Regnebog 1ste Del. 2 Timer ugentlig Hovedregning.

4de Klasse.

Dansk. Agerskovs, Nørregaard og Strøms danske Læsebog 4de Del er gjemmengaaet flere Gange. N. Andersens Sproglære 3 ligeledes; hyppig Analyse; nogle Digte ere lærte. 2 Skolestile og 1 Hjemmestil ugentlig. *Religion.* Det gamle Testamente efter Angers Bibelhistorie. Efter Balslev Lærebog fra 2den Artikel og Bogen ud. En Del Salmer ere lærte. — *Historie.* Som i 3die Klasse. — *Geografi.* Fordelingen af Hav og Land og de fremmede Verdensdele efter Erslevs Geografi Nr. 3. *Naturhistorie.* Bløddyrene, Pattedyrene og Fuglene til Hønsefuglene efter Feddersens „Naturens Bog“. — *Tysk.* Toepfers Lærebog læst og repeteret Stk. 65—115. — Listovs Ledetraad i Engelsk I. læst og repeteret S. 1—42 Hyppig Staveøvelser. — *Regning.* 1ste Halvdel af Chr. Hansens Regnebog 2den Del.

5te Klasse.

Dansk. Matzens danske Læsebog 3die Del til Side 335. Efter Dr. Bojesens Grammatik til Sætningslæren; 1 Diktat- og 1 Hjemmestil ugentlig. — *Religion.* Som i 4de Klasse. — *Historie.* Danmarks Historie efter Koch til Christian den 3die; meget er tilfortalt. — *Geografi* som i 4de Kl. — *Naturhistorie* som i 4de Kl. — *Tysk.* Efter Rungs Læsebog Side 83—117 læst og repeteret. Løkkes Grammatik forfra til Konjunctioner med Undtagelse af de uregelmæssige Verber. Ankjærs Stiløvelser Stk. 1—13. — *Engelsk.* Listovs Ledetraaad I. læst og repeteret; 1 Stil ugentlig, Hyppige Staveøvelser. — *Fransk.* De første 44 Sider efter Ahns Læsebog I. *Regning.* Sidste Halvdel af Chr. Hansens Regnebog II.

Hjemmeopgaver 1 Gang ugentlig. — *Arithmetik*. Simesens Lærebog til Brøk.

6te Klasse.

Dansk. Matzens danske Læsebog 2den Halvdel. Hele Dr. Bojesens Grammatik. Daglig Analyse. I Literaturhistorie dikteret og læst til Holberg. 1 Hjemmestil og 1 Skolestil ugentlig af afvekslende bundet og frit Indhold. — *Religion* som i 5te Kl. — *Historie*. Danmarks-historie som i 5te Kl., Verdenshistorie efter Kofod forfra til Middelalderen; meget er tilfortalt. *Geografi* som i 5te Kl. *Naturhistorie*. Bløddyrene, Pattedyrene og Fuglene til Hønsefuglene efter Feddersens Dyrerigets Naturhistorie. — *Tysk*. Rungs Læsebog Side 110—155; Grammatik til Syntaxen. Ankjærs Stiløvelser benyttet til mundtlig og skriftlig Oversættelse. — *Engelsk*. Listovs Ledetraad II. læst og repeteret. Rosings Grammatik; 1 Stil ugentlig. — *Fransk*, De første 50 Sider efter Ahns Læsebog I. — *Regning*. Første Halvdel af Chr. Hansens Regnebog III. — *Arithmetik* efter Simesens Lærebog om Brøk og Progressioner. — *Geometri*. De 3 første Af-snit af Simesens Geometri. Hjemmeopgaveren Gang ugentlig.

7de Klasse.

Dansk. De lige Nummere af Matzens Læsebog 4de Del ere læste, daglig Analyse. Hele Dr. Bojesens Grammatik er lært og repeteret. I Literaturhistorie er dikteret og lært forfra til Evald. 1 Hjemmestil ugentlig væsentlig af frit Indhold. — *Religion*. Det gamle Testamente efter Tangs Bibelhistorie; Balslevs Lærebog fra 2den Artikel og Bogen ud. En Del Salmer ere lærte. — *Historie*. Efter Kofods Verdenshistorie, som i 6te Kl. med Tilføjelse af Middelalderen. — *Geografi*, som i 6te Kl. med Tilføjelse af Danmark. — *Naturhistorie*. Zoologi som i 6te Efter Strøms Botanik Indledningen og de tokimbladede Blomsterplanter. — *Naturlære*. Efter Mortensens Naturlære.

de første Kapitler samt Lys, Magnetisme og Electricitet. — *Tysk.* Rungs Læsebog Side 152—209. — Som kursorisk Læsning er gennemgaaet efter Hauffs Märchen: „Die Geschichte von Kalif Storch“ og „Die Sage vom Hirschgulden“. Løkkes Grammatik. Ankjærs Stiløvelser ere benyttede til mundtlig og skriftlig Oversættelse. — *Engelsk.* Listovs Læsestykker II læst og repeteret første Halvdel. Rosings Grammatik. 1 Stil ugentlig. — *Fransk.* Som i 6te Kl. — *Regning.* Sidste Halvdel af Chr. Hansens Regnebog III. 1 Gang ugentlig Hjemmeopgave. — *Mathematik.* Simesens Lærebog fra Side 17—73.

8de Klasse.

Dansk. De ulige Nummere af Matzens Læsebog 4de Del; daglig Analyse. I Literaturhistorie er dikteret og læst fra Øhlenschläger ud, og det hele er repeteret. 1 Hjemmestil af bundet og 1 af frit Indhold ugentlig. — *Historie.* Hele Kochs Fædrelandshistorie og Kofods Verdenshistorie. — *Geografi.* Hele Erslevs Geografi Nr. 3 meget er tilfortalt, især om Danmark. — *Naturhistorie.* 3, Hele Feddersens Dyrerigets-Naturhistorie og hele Strøms Botanik. — *Tysk.* Den prosaiske Del af Rungs tyske Læsebog og af Hoff's Märchen: „Der junge Engländer.“ Som kursorisk Læsning er benyttet Hoffmanns „Meister Martin“. Løkkes Grammatik. Ankjærs Stiløvelser ere benyttede til mundtlig og skriftlig Oversættelse. — *Engelsk.* Listovs engelske Læsestykker og Stiløvelser II læst S. 41—60 og 103—204; hele Bogen repeteret. Lassens Opgaver til engelske Stile er benyttet dels til Extemporallæsning, dels til skriftlig Oversættelse i Hjemmet. 1 Stil ugentlig. Af Marryat: The children of the New forest er læst 250 Sider. Lunds engelske Grammatik. — *Regning.* Hansens Regnebog III og IV ere benyttede. Hjemmeopgave 2 à 3 Gange ugentlig i

Regning og Mathematik. — *Arithmetik*. Simesens Algebra til Proportioner og hele Arithmetikken og Algebraen repeterede. — *Geometri*. Simesens Geometri fra Side 73, det hele repeteret.

Skrivning.

2den, 3die, 4de, 5te og 6te Klasse have begyndt med Bogstavernes Indøvelse og ere derfra gaaede over til Sammenskrift; i de højere Klasser er der ved Afskrift efter Bog lagt Vind paa at skaffe Eleverne en fast og smuk Haandskrift.

Tegning.

Petersens Tegnehæfter ere gennemgaaede; i de højere Klasser er dernæst benyttet Petersens og Hetschs Vægge-Portegninger. — 8de Klasse har tegnet de i Mundts Geometri anførte Konstruktions-Opgaver.

Sang.

1ste Syngeklasse (2den og 3die Kl.). Der er foretaget Øvelser til Uddannelse af Stemme og Øre; Nodenaavnene ere lærte og lette Træffeøvelser foretagne; der er indøvet en halv Snes Salmelodier, en Del Børnesange og nogle Fædrelandssange.

2den Syngeklasse (4de og 5te Kl.). Tonedannelses-Øvelserne ere fortsatte, C-Dur-Skalaen med tilhørende Akkord paa første Trin indøvet; endvidere er foretaget Træffeøvelser; et lignende Antal Salmemelodier, som i 1ste Klasse, og en halv Snes Fædrelandssange ere lærte.

3die Syngeklasse (6te og 7de Kl., af hvilke dog en Del af Eleverne paa Grund af begyndende Mutation ikke deltog i Syngøvelserne). Skala i C-, G-, D- og F-Dur og a-, e-, h-, d-Mol ere indøvede. Træffeøvelserne ere fortsatte; en Del Salmemelodier og Fædrelandssange ere lærte; sammen med 2den Syngeklasse ere nogle tostemmige og et Par trestemmige Sange indøvede.

Skolens Lærere og Elever.

Fagene have været fordelte mellem Lærerne paa følgende Maade:

- Hr. Fenger, Cand. theol., Skolens Bestyrer, har haft Dansk med 8de, 7de og 6te Kl., Historie med 8de 7de, 6te, 5te og 1ste Kl.
- Hr. Nielsen, kongelig Translatør og Tolk i Engelsk, har haft Engelsk med 8de, 7de, 6te, 5te og 4de Kl., Tysk med 4de Kl. og Skrivning og Tegning med hele Skolen.
- Hr. Olesen, Lærer, har haft Mathematik og Regning med 8de, 7de, 6te og 5te Kl. og Regning med 4de Klasse.
- Hr. Kastrup, Lærer, har haft Tysk med 8de, 7de og 6te Kl. Naturhistorie med hele Skolen og Geografi med 7de, 6te og 5te Kl.
- Hr. Schmidt, Cand. phil., har haft Geografi med 8de, 4de og 3die Kl., Fransk med 7de, 6te og 5te Kl. Dansk med 5te og 4de Kl. og Regning med 3die Klasse.
- Hr. Rasmussen, Lærer, har haft Dansk med 2den og 3die Kl., Religion med 7de, 6te, 5te, 4de og 3die Kl., Historie med 3die og 4de Kl. og Geografi med 2den Kl.
- Hr. Müller, kongelig Translatør og Tolk i Tysk, har haft Sang med hele Skolen.
- Frk. Bjerre har haft Historie med 2den Kl., Dansk, Skrivning og Regning med 1ste Kl.
- Fru Fenger har haft Bibelhistorie og Sang med 1ste Klasse.
- Hr. Nielsen, Sergent, har forestaaet Gymnastik- og Svømmeundervisningen.

Skolen talte ved forrige Programs Affattelse 192 Elever. Af disse udgik efter endt Examen de tidligere nævnte 4. Efter Skoleaaret udgik 17 og sener i Aaret 30,

medens der er indkommet 45, saa at Skolen nu tæller 186 Elever, fordelte i 8 Klasser.

Skolepengene

ere i 1ste Kl. 4 Kr., 2den 5 Kr., 3die 6 Kr., 4de, 5te og 6te 7 Kr., 7de 8 Kr. og 8de 9 Kr. maanedlig. For Brødre gives 1 Kr. Moderation, den 4de Broder gaar frit. I Oktober Maaned betales 3 Kr. i Brændepenge og ved Indmeldelsen 2 Kr. i Indskrivningspenge. Desuden betales efter endt Afgangsexamen et Beløb, der kan være forskjelligt efter de indstillede Elevers Antal, men som dog ikke overstiger 16 Kr. Skolepengene opkræves ved Regninger, der medgives Eleverne efter d. 25de i hver Maaned, undtagen i Juli, da Skolepengene for denne Maaned opkræves under et med Skolepengene for Juni henimod Maanedens Slutning. Udmeldelse maa ske inden den 25de i den Maaned, hvor Skolegangen ophører; sker den senere, maa der betales Skolepenge for næste Maaned.

I Skolen findes for Tiden 9 Fripladser; 18 Elever have særlig Moderation; baade Fripladserne og Moderationen bæres af Skolen selv. De Elever, der for Tiden have Fripladserne ere: Michael Petersen, Carl Rasmussen, Niels Wachter, Chr. Østergaard, Jørgen Jensen, Poul Petersen, Carl Petersen, E. Frederiksen og G. Grønbech. Friplads gives kun til Elever fra Skolen, der have vist, baade Begavelse, Flid og god Opførsel og gaaet mindst et Aar i Skolen.

Skolebøgerne.

De Bøger, der skulle bruges i det kommende Skoleaar, ere:

i 8de Klasse:

Kofods Verdenshistorie, Kochs Fædrelandshistorie, Erslevs Geografi Nr. 3 og Atlas Nr. 1, Feddersens Dyr-

rigets Naturhistorie, Strøms mindre Plantelære, Holtens Fysik, Simesens Kemi, Matzens danske Læsebog IV., Bojsens Grammatik, Rungs tyske Læsebog, Kapers Stiløvelser for Mellemlklasserne, Løkkes mindre tyske Grammatik, Hoffmanns Meister Martin og Hauffs Märchen, Marryats „The settlers in Canada“, Listovs engelske Læsestykker II., Lassens Opgaver til engelske Stile, Lunds engelske Grammatik, Hansens Regnebog IV., Simesens letfattede Geometri og Arithmetik, Sammes Bogstavregning og Algebra, en Logarithmetabel, et Bestik, Morgensangene, et Par Gymnastiksko;

i 7de Klasse:

Kofods Verdenshistorie, Kochs Fædrelandshistorie, Erslevs Geografi Nr. 3 og Atlas Nr. 1 Feddersens Dyre-
rigets Naturhistorie, Strøms mindre Plantelære, Holtens Fysik, Matzens danske Læsebog IV., Bojsens Grammatik, Texten til Danmarks Melodier, Rungs tyske Læsebog, Løkkes mindre tyske Grammatik, Ankjærs Stiløvelser med Ordsamling, Listovs engelske Læsestykker og Stiløvelser I., engelske Læsestykker II., Rosings Grammatik, Angers Bibelhistorie, Balslevs Lærebog, en Salmebog med Tillæg, Morgensangene, Simesens letfattede Geometri og Arithmetik, Stens matematiske Opgaver, Hansens Regnebog III., Sannes Træffeøvelser, et Par Gymnastiksko;

i 6te Klasse:

Kofods Verdenshistorie, Kochs Fædrelandshistorie, Erslevs Geografi Nr. 3 og Atlas Nr. 1, Feddersens Dyre-
rigets Naturhistorie, Angers Bibelhistorie, Balslevs Lærebog, en Salmebog med Tillæg, Morgensangene, Matzens danske Læsebog 3die Del, Bojsens Grammatik, Texten til Danmarks Melodier, Rungs tyske

Læsebog, Løkkes mindre tyske Grammatik, Ankjærs Stiløvelser med Ordsamling, Listovs Ledetraad i Engelsk II., Rosings engelske Grammatik, Hansens Regnebog III., en Tabel, Simesens letfattelige Geometri og Arithmetik, Stens math. Opgaver, Petersens Tegnehefte, Sannes Træffeøvelser, et Par Gymnastiksko;

i 5te Klasse:

Kochs Fædrelandshistorie, Erslevs Geografi Nr. 3 og Atlas Nr. 1, Feddersens Naturens Bog, Angers Bibelhistorie, Balslevs Lærebog, en Salmebog med Tillæg, Morgensangene, Agerskov, Nørregaard og Strøms danske Læsebog 5te Afdeling, Bojsens Grammatik, Texten til Danmarks Melodier, Toepfers Lærebog i Tysk, Kapers og Simonsens tyske Læsebog for Begyndere, Listovs Ledetraad i Engelsk I., Hansens Regnebog II., en Tabel, Petersens Tegnehefte, Sannes Træffeøvelser, et Par Gymnastiksko;

i 4de Klasse:

Klaussens Danmarkshistorie, Erslevs Geografi Nr. 3 og Atlas Nr. 1, Feddersens Naturens Bog, Angers Bibelhistorie, Balslevs Lærebog, Morgensangene, Agerskov, Nørregaard og Strøm: Dansk Læsebog 4de Afdeling, N. Andersens danske Sproglære 3, Texten til Danmarks Melodier, Toepfers Lærebog i det tyske Sprog efter Ahns Methode, Kapers og Simonsens tyske Læsebog for Begyndere, Listovs Ledetraad i Engelsk I., Hansens Regnebog II., en Tabel, Petersens Tegnehefte, Sannes Træffeøvelser, et Par Gymnastiksko;

i 3die Klasse:

Klaussens Danmarkshistorie, Erslevs Geografi Nr. 4 og Atlas Nr. 1, Feddersens Naturens Bog, Balslevs Bibelhistorie, Luthers Katekismus, Morgensangene, Toepfers Lærebog i Tysk efter Ahns Metode, Agerskov,

Nørregaard og Strøm: Dansk Læsebog, 3die Afdeling, N. Andersens danske Sproglære 3., Texten til Danmarks Melodier, Hansens Regnebog I., en Tabel, Petersens Tegnehefte, Sannes Træffeøvelser, et Par Gymnastisko;

i 2den Klasse:

Klaussens Danmarkshistorie, Erslevs Geografi Nr. 4 og Atlas Nr. 1, Chr. Møllers Lærebog i Bibelhistorie for Elementarskolen. Luthers lille Katekismus, Morgensangene, Agerskov, Nørregaard og Strøm: Dansk Læsebog, 2den Afdeling, Texten til Danmarks Melodier, Hansens Regnebog, en Tabel, Petersens Tegnehefte I., Sannes Træffeøvelser, et Par Gymnastisko;

i 1ste Klasse:

Chr. Bredsdorffs Billed ABC og Læsebog for de første Begyndere, en Tabel.

Skrivebøger, Stilebøger o. s. v., som skulle bruges, ville Eleverne faa opgivne i den første Dag i det nye Skoleaar.

Examensschema.

Den skriftlige Del af Afgangsexamen afholdes Lørdagen den 26de, Mandagen den 28de, Tirsdagen den 29de og Onsdagen den 30te Juni hver Dags Eftermiddag Kl. 5.

Skriftlig Aarsexamen afholdes:

Lørdagen den 3die Juli.

Kl. 5: 7de og 6te Kl. Regning og 5te Kl. engelsk Stil.

Mandagen den 5te Juli.

Kl. 8: 4de Kl. dansk Stil.

Kl. 12: 5te Kl. dansk Stil.

Kl. 2: 6te Kl. matematiske Opgaver.

Kl. 4: 7de Kl. engelsk Stil.

Tirsdagen den 6te Juli.

- Kl. 8: 3die Kl. Regning.
 Kl. 12: 6te Kl. tysk Stil, 2den Kl. dansk Stil.
 Kl. 2: 7de Kl. dansk Stil, 6te Kl. engelsk Stil.
 Kl. 4: 6te Kl. dansk Stil.

Onsdagen den 7de Juli.

- Kl. 8: 7de Kl. tysk Stil, 5te Kl. Regning.
 Kl. 10: 3die Kl. dansk Stil, 4de Kl. Regning.
 Kl. 12: 2den Kl. Regning, 7de Kl. mathem. Opgaver.

Afgangsexamens mundtlige Del:

Lørdagen den 3die Juli.

- Kl. 9: Dansk.

Mandagen den 5te Juli.

- Kl. 9: Historie—Geometri.
 Kl. 12^{1/2}: Tysk.
 Kl. 5: Geografi.

Tirsdagen den 6te Juli.

- Kl. 9: Arithmetik.
 Kl. 5: Engelsk.

Onsdagen den 7de Juli.

- Kl. 9: Naturhistorie.

Aarsexamens mundtlige Del:

Torsdagen den 8de Juli.

- Kl. 9: 5te Kl. Dansk, 4de Kl. A Tysk.
 Kl. 12: 4de Kl. B Tysk, 3die Kl. B Naturhistorie.
 Kl. 2: 3die Kl. A Historie, 2de Kl. Religion.

Fredagen den 9de Juli.

- Kl. 9: 7de Kl. Dansk, 4de Kl. A Dansk.
 Kl. 12: 6te Kl. Engelsk, 3die Kl. A Geografi.

- Kl. 2: 5te Kl. Historie, 3die Kl. B Tysk.
 Kl. 5: 7de Kl. Geografi, 2den Kl. Historie.

Lørdagen den 10de Juli.

- Kl. 9: 4de Kl. B Geografi, 5te Kl. Matematik.
 Kl. 12: 6te Kl. Historie, 4de Kl. A Religion
 Kl. 2: 4de Kl. B Religion, 3die Kl. B Geografi.
 Kl. 5: 6te Kl. Religion, 4de Kl. B Naturhistorie.

Mandagen den 12te Juli.

- Kl. 9: 2den Klasse Dansk, 6te Kl. Tysk.
 Kl. 12: 7de Kl. Religion, 4de Kl. A Regning.
 Kl. 2: 3die Kl. A Tysk, 5te Kl. Religion.
 Kl. 5: 7de Kl. Historie, 4de Kl. B Regning.

Tirsdagen den 13de Juli.

- Kl. 9: 5te Kl. Naturhistorie, 4de Kl. B Engelsk.
 Kl. 12: 7de Kl. Tysk, 6te Kl. Matematik.
 Kl. 2: 3die Kl. B Historie, 4de Kl. A Engelsk.
 Kl. 5: 2den Kl. Geografi, 4de Kl. B Historie.

Onsdagen den 14de Juli.

- Kl. 9: 4de Kl. A Historie, 3die Kl. A Dansk.
 Kl. 12: 4de Kl. A Naturhist., 4de Kl. B Dansk.
 Kl. 2: 6te Kl. Dansk, 7de Kl. Engelsk.
 Kl. 5: 5te Kl. Geografi, 3die Kl. B Regning.

Torsdagen den 15de Juli.

- Kl. 9: 2den Kl. Regning, 3die Kl. A Regning.
 Kl. 12: 3die Kl. A Naturhist., 3die Kl. B Dansk.
 Kl. 2: 6te Kl. Naturhist., 4de Kl. A Geografi.
 Kl. 5: 7de Kl. Naturhist., 5te Kl. Tysk.

Fredagen den 16de Juli.

- Kl. 9: 6te Kl. Geografi, 5te Kl. Engelsk.
 Kl. 11: 7de Kl. Matematik.
 Kl. 12: 1ste Kl. i alle Fag.

Lørdagen den 17de Juli Kl. 10 afholdes Prøven i Sang med hele Skolen, hvorefter Omflytningen sker.

Samme Dag Kl. 12 afholdes Optagelsesprøve. For de Elevers Vedkommende, der ikke kunne møde denne Dag, afholdes ogsaa Prøve Torsdagen den 19de Avgust Kl. 8. Ferien begynder Lørdagen den 17de Juli og varer til Torsdagen den 19de Avgust Kl. 9.

Aarhus, i Juni.

P. B. Fenger.
